

MERILA

Criteria

Je že tako, da smo ljudje po naravi zelo zagledani vase in samozavestni. Nekateri strokovnjaki bi temu rekli egocentričnost, drugi subjektivnost. Kar se nam zdi lepo, kar se nam zdi dobro, smo pripravljeni zagovarjati prek vseh meja, saj smo prepričani, da je tako najbolj prav. V svetu, ki nekaj da na strokovne argumente, so to že davno ugotovili, pa tudi to, da so odločitve posameznikov prav zaradi te pretirane samozavesti pogosto napačne. Zato so pri odločanju o pomembnih stvareh uvedli merila. To so posebna pravila, ki že vnaprej, še preden se utegnemo o stvari opredeliti po svoji pameti, postavijo ugotovitvam natančno določene in predvsem za vse enake meje: do sem je dobro, prek te meje pa ne več.

V naravovarstvu ima čedalje več naših odločitev pomembne posledice v naravi, zato je modro, da se tudi tu uvedejo merila. Znanost je na tem področju v zadnjih nekaj deset letih že toliko napredovala, da je postavljanje pravičnih meril postalo mogoče. V svetu, ki ga oblikuje kapital, ugotavljamo, da so merila v resnici tudi zelo uporabna – sredstva namreč niso neomejena. Tako na podlagi meril naravovarstveniki že uvrščajo vrste v kategorije ogroženosti, v kategorije pomembnosti, na podlagi meril odločajo o ukrepih ipd. Pa vendar nam primerjava naših zaključkov s tistimi, ki jih predpisujejo merila, pogosto ni pogodu. Temu botrujeta dva vzroka. Ali smo merila postavili slabo, kar zna biti nevarna past postopka, ali pa nas, kar se dogaja najpogosteje, pri tem zbode prav naša samozagledanost in samozavest, zaradi katere smo merila v prvi vrsti uvedli. V prvem primeru, jasno, moramo merila čim prej spremeniti, v drugem pa sebe. Priznam, težko je popustiti in svoje prepričanje podrediti merilom, a drugega izhoda ni. Strokovna in odgovorna merila so oblikovana po objektivnih izsledkih, so neodvisna od subjektivnih dejavnikov, ki smo jih mi prepolni in so zato povsem vredna zaupanja. Če nam je ptica še tako všeč, varovanje ni smiselno, če na podlagi postavljenih meril ugotovimo, da njeno varovanje ne bo obrodilo sadov oziroma da bo cena ohranjanja vrste pri življenju previsoka. Če nam merilo zagotavlja, da vrsta v resnici ni tako ogrožena, kot smo sami prepričani, jo pač uvrstimo v nižjo kategorijo ogroženosti. Najslabše, kar lahko storimo, ko se z ugotovitvami meril ne strinjamo, pa je, da določimo izjeme, ki se jih merila ne tičejo. Iz zgodovine človeštva pa tudi naravovarstva poznamo številne žalostne, tudi krute zgodbe prav zaradi postavljanja takšnih izjem. Nenazadnje pa izbiranje izjem tudi ni naravno. Vrsta, ki po merilih našega planeta ni sposobna preživeti, izumre, vsaka, brez izjeme.

DAVORIN TOME